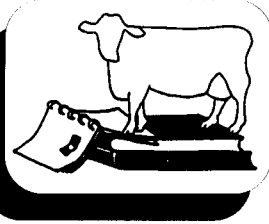

השכלה מקצועית

שבוע דחוס וארוך בחו"ל

ולהשיג ייצור רווחי,
: בריאות טלפיים בעדרי-חלב,
: קיום משקי חלב וכלכלם,
: טיפוח פרות גבוהות תנובה – ניגוד או פשרה
עם כושר הקיום של המשק,
: התנאים לייצור חלב איכותי.
כאמור, גם כאן כל משתתף בכנס בחר לעצמו
לפחות שתי קבוצות עבודה להשתתף בהן
ושבו, למחרת סדרה של שלוש הרצאות
ממוקדות בנושאים:

- * עלות הייצור – תוצאות 2001–2002
- * עלות הייצור – סקירה בינלאומית מקיפה,
- * שיטת המכסות באיחוד האירופי – סיכומי
ביניים ותחזית.

בהמשך היום השלישי לכנס EDF אירגנו
תשע סדנאות עבודה בהנחיית צוותי חוקרים
שמקורבים למטרות ופעילויות המועדון.
הנושאים הקיפו גם מסירת נתונים מדוייקים
ואמיתיים מצד יצרנים מצלילים שהם חברי
המועדון; מובן שסדנה זאת היתה מוגבלת למי
שהשתתף מעשית בצבירתם ומסירתם של
נתוני המשקיים בפועל. כמו כן ניהלו סדנה
ללימוד והבנת השיטה לניתוח נתונים על בסיס
ממוצעים לאומיים, בהחלט הדרכה ראויה
למתחילים.

סדנה שמשכה תשומת לב היתה זאת
שעסקה **במשק החלב המשפחתי הקטן**
בארצות שונות, יתרונותיו ובעיותיו הייחודיות
היום ותחזיות לעתיד. יען כי גם אצלנו בישראל
ישנו מספר משמעותי של משקים משפחתיים
קטנים יחסית עם ייצור של עד חצי מיליון
ליטר על פי מכסתם, אנו מביאים תרשומת
מלאה של סדנה זאת שכבר הגיעה לידנו ומצאנו
למתאים לתרגמה בשלמותה – שמא מי מבין
חברינו יתעניין בדיון כזה.

התארע מזלי ונפל בחלקי לחוות שמונה ימים
מלאים מאד במפגשים מקצועיים והפקת מידע
ייחודי מן הנעשה בענף הבקר לחלב בארצות
השונות. לא במקרה אירגנו הפעם את הכנס
השנתי של EDF (European Dairy Farmers)
שהוא מעין מועדון יצרני חלב אירופיים "ללא
הבדלי גזע", אם גם רובם מחזיקים בשחור-לבן,
בעת ומקום אחד עם EURO-TIER תערוכת
בעלי-חיים ענקית בשטח התערוכות של הנובר
שבגרמניה.

זאת השנה ה-11 של EDF שמאז התארגנותו
צמח וגדל לכמעט 300 חברים מ-18 ארצות,
תוך תמיכה חזקה מצד אירגונים חקלאיים
לאומיים של גרמניה, הולנד ובריטניה, במיוחד
– אך כולן מעורבות בצורה כלשהי בקיום
המועדון. בשנים האחרונות ועם התרחבות
האיחוד האירופי נוצר מגע ישיר, מתמיד
ומעמיק בין חקלאים יצרני החלב בארצות
ובאזורים אקלימיים וטופוגרפיים שונים.

שיטת העבודה של כנס רב-לאומי כזה בנויה
על ביקורים במשקים עם איפיונים ברורים:
משקי מרעה/מזון גס, משקים בעלי תנובה
ממוצעת גבוהה במיוחד ומשקים עם ייצור של
חלב אורגני. בהמשך למחרת היום הושם דגש
על הרצאות בנושאים:

- גידול בעלי-חיים 2020 – תחזית
התפתחות בענפי המזון.
- משקי חלב מצלילים וצופי עתיד מנוקדת
ראותו של יצרן יזם.
- ממשק נכון להבטחת פרות בריאות.

ובהמשך אחה"צ קבוצות עבודה בנושאים
שונים, בהתאם לתכנית מוכנה מראש שבה כל
אחד מוצא את הנושאים הקרובים ללבו, מבין
: משק חלב אורגני,
: רווחת בעלי-חיים – איך למנוע מחלות

מסקנות הסדנה בנושא "עתיד המשק הקטן"

EDF – הכנס השנתי 2002

לאחר דיון ארוך וממצה בקשר לשאלה: למה ישנם כל כך הרבה משקים קטנים בארצות מסוימות (כגון ספרד, צרפת, אוסטרליה, שוויץ) והסיבות ההיסטוריות, פוליטיות, טופוגרפיות ועצם הזמינות של קרקע לעיבוד חקלאי – הצטמצם הדיון לבחינת יתרונותיו וחסרונותיו של המשק הקטן, מחד – והסיכויים ותחזיות למשקים קטנים, מאידך.

כדי לענות על כך, בחרתי לשלוף את עיקר הדברים כפי שנרשמו על ידי ג'ניפר ואן דר מאס, חברת EDF משוויץ. חברינו במושבים יקראו ויבחרו מה מתאים למצבם, ואולי יפסלו פתרונות/סיבות שלא מעניינם. נתחיל ביתרונות.

יתרונות המשק הקטן

- + אתה אדון לעצמך! היוזמה מעודדת.
- + אתה בעלי הקרקע.
- + נדמה שלמשק הקטן קל יותר לשמור על איכות הסביבה והנוף ולשמור על שירותים ואוכלוסיה באזורים כפריים. יותר קל להם בתנאי איכות הסביבה (?) והם עשויים לתרום תרבותית, עממית.
- + יותר קל לנהל משק קטן, למשל כח אדם, בקרת עלויות (?)
- + במשקים משפחתיים רב יש מספיק כח עבודה משפחתי.
- + משקים קטנים לא נוהגים לחשב עלות העבודה ונדמה שיש להם כושר עמידה טוב יותר. אולם, לעתים עבודה שכירה יותר זולה.
- + ככל שמשק משפחתי פועל ביעילות, כן נותר זמן והזדמנות להכנסות מעבודות חוץ, אפילו חלקית.
- + למשק הקטן חובות נמוכים יותר (באמת?)
- + המשק הקטן פחות סובל מלחצים ולכן עשוי להתאים עצמו יותר טוב למצבים חדשים.
- + למשק קטן אפשרויות להגדיל ערך תוצרתו.
- + משקים קטנים עשויים לשתף פעולה בנייהם לטובת כל הצדדים.
- + לעתים קרובות, המשק הקטן גם משמש ספק מזון לעצמו (ירקות, פירות, בשר, חלב, לחם).
- + משקים קטנים מסוגלים להיות על הכנסה קטנה יותר.
- + הם יותר גמישים באשר למשכורת והקף העובדים.
- + למשק הקטן צריך להיות יותר זמן לחשוב על תוצאות ואסטרטגיה. האמנם כך נוהג?!
- + משק קטן מקדיש יותר זמן לפרטים.
- + למשק הקטן יש תדמית חיובית בעיני הצרכן.
- + בקיצור, נראה שזאת דרך חיים יותר נוחה.

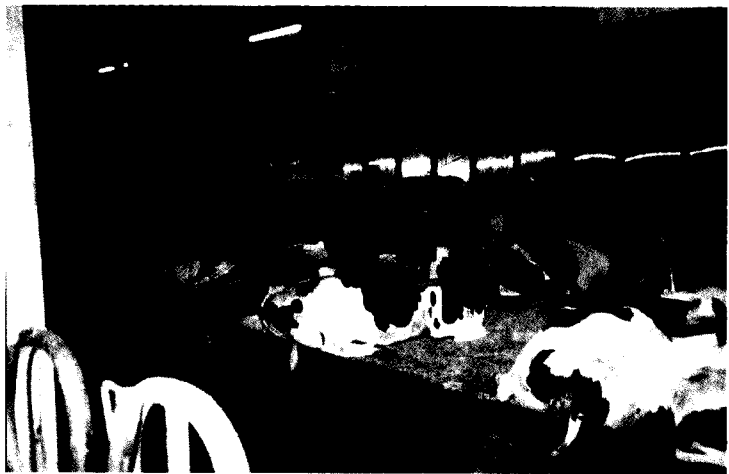
חסרונות המשק הקטן

- קשה לקחת יום חופש, או ימי חג, חופשה! לפעמים קשה למצוא שכיר טוב, אך גם עלותו גבוהה מדי למשק הקטן, בדרך כלל. גם הדרכת עובד שכיר למטלות מסויימות במשק עשויה להיות יקרה.
- לעתים קרובות, משקים משפחתיים לחוצים כלכלית (הכנסה נמוכה/מדי), החלטות על סדר היום, השקעות...
- משקים קטנים לעתים נמצאים מבודדים מבחינה חברתית.
- הבן/הבת הממשיך טרם נקבע, בלתי ידוע או סובך בבעיות.
- למשקים קטנים הכנסה קטנה יותר (?)
- למשקים קטנים רבים עלויות ייצור גבוהות. לכן אינם מסוגלים להתחרות במשקים גדולים יותר (תקורה גבוהה, עלות הובלות).
- משקים קטנים לעתים קרובות במעמד סחר נחות (עלויות, אירגון, אין שיתוף פעולה).
- העבודה על ידי בעל המשק בעצמו בדרך כלל פחות יעילה. יעילות הייצור יותר נמוכה.
- בעל המשק חושב שהוא זקן מדי לקבלת החלטות ולפיתוח משקו. לפעמים אדם עבד יותר מדי זמן בדרך מיושנת ואינו מסוגל להשתנות יותר.

- למשקים קטנים מפוצלים כשלעצמם מעט השפעה מול כוחות חיצוניים.
- השקעות פרטיות בפרויקטים חדשים קשות במיוחד.

הזדמנויות ותחזיות למשק הקטן

- ◀ בדוק היטב את הייצור הנוכחי
- ° נסה להפחית את הוצאות הייצור
- ° שאף להשיג מחיר טוב יותר לליטר חלב
- ° דחה החלטות על השקעות
- ° רכז את שטחי הקרקע שלך.
- ◀ שותפויות ← "3=1+1"
- ° עבוד במשותף, עם שכנים, שותפים אחרים
- ° יוזמות קואופרטיביות, כגון 4 משקים יחד עשויים לשחרר זמן לעבודה נוספת.
- ° שותפות בשיווק ובקניה – גבינה, דשן כימי, מזון מרוכז, חומרי בנין.
- ° שיתוף באחזקה ושימוש מכונות.
- ◀ שיווק עצמי:
- ° מכירה ישירה לצרכן
- ° קשר עם הצרכנים חיוני
- ◀ גיוון – ענפים חדשים
- ° מעבר לחקלאות אורגנית
- ° שירותי אירועים (קייטרינג)
- ° תיירות חקלאית וכפרית
- ° חופשה במשק (צימרים)
- ◀ שימוש בסימנים מסחריים
- ° משק אקסטנסיבי "מדבר ירוק"
- ° ניצול יתרון סימן מסחרי משקי
- ° אישורי טיב ובטיחות תוצרת
- ◀ עבודה מחוץ למשק
- ° כעבודה נוספת, חלקית
- ° במקום העבודה במשק (עזיבה)
- ◀ אחרון חביב וחשוב!
- העסק הכי טוב הוא העסק הראשון.
- אל תשכח לשים לב לעסק הראשון.
- אל תחשוב בדרך המקובלת.
- חשוב במבט רחב ומקיף.
- התחתן עם האשה "הנכונה"!

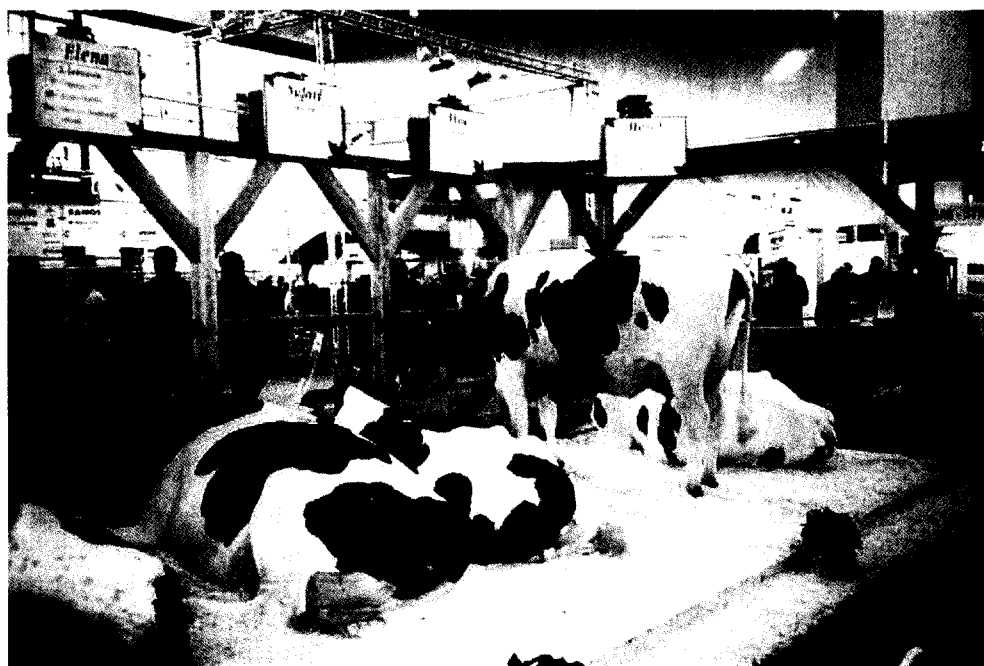
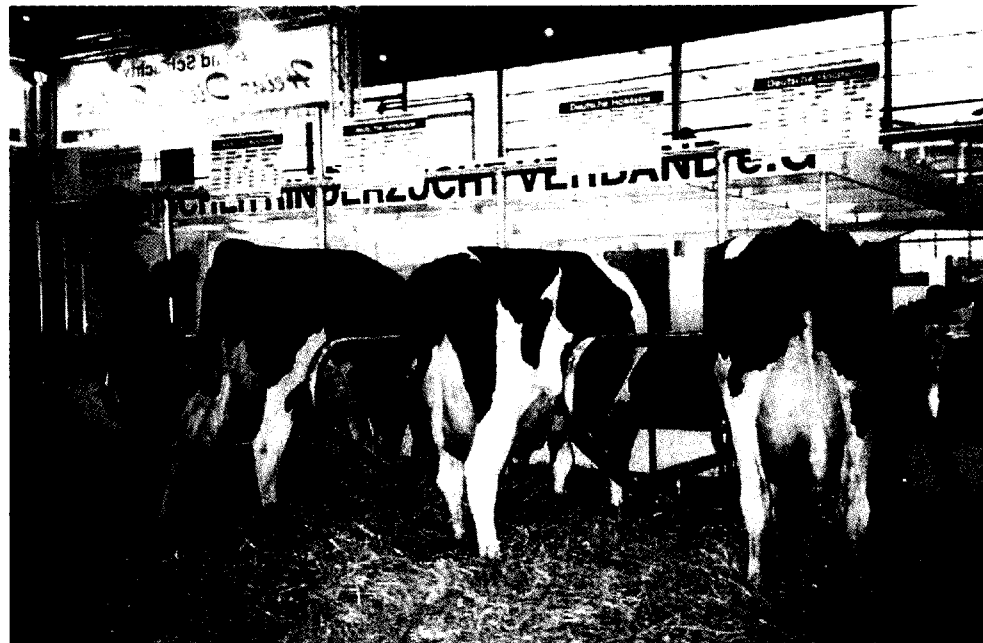
היום הרביעי של הכנס הוקדש לביקור בתערוכת בעלי-חיים לענפיהם במתחם הענק של העיר הנובר, אשר במתקניו המשוכללים התקיים חלק מן הפעילויות של הכנס – אפילו היה שם איפה לאכול "משהו". קצרה כאן היריעה מלפרט את כל מה שניתן היה לראות וללמוד בתערוכת EURO-TIER ואסתפק בהבאת מספר תמונות מיוחדות, חלקן מהצגת בהמות מכל הסוגים. כמקובל גם קויימו מכירות פומביות של בקר גזעי ביוזמת ספרי העדר השונים – אין סוף של פרות יפהפיות "ממושמות". אגב, מאחר שמציגים בתערוכה כזאת עשרות רבות של חולבות ועוד מגזעים שונים, רק טבעי ומתבקש לספק גם שירות חליבה נייד מחברה אחת למשניה לצורך חליבה מקצועית והיגיינית של כולן – ראוי לחיקוי!

כמו כן עסקו הסדנאות : בעתיד המכסות והתקנות המוסדיות בכל ארץ.
: איכות הסביבה – תקנות בדבר חנקן.
: ממשק עבודה – מניעי כח העבודה; איך לבצע המטלות תוך חסכון בעבודה.
: רווחת בעלי-חיים – עם דגש על הצד המעשי הביצועי ואיך להרוויח מזה.

מן הראוי להזכיר כאן שבמשך כנס EDF השפה "הרשמית" השלטת היתה אנגלית, ולא רק בהרצאות מפי מומחים של מעבר לאטלנטיק. עם זאת, בין הישיבות בעת הארוחות ומפגשים חברתיים, יכלת לשמוע כל שפות אירופה על ניביהן הייחודיים – אתגר ממש לכבדי שמיעת לעז.

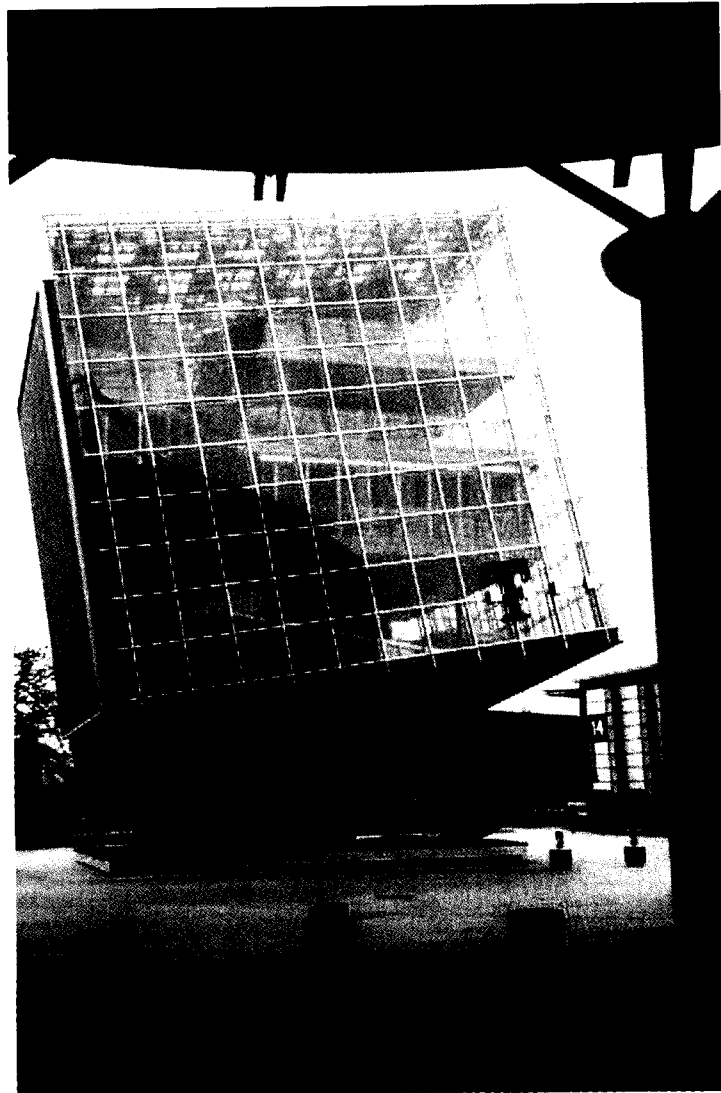

אולמות התצוגה של מתחם התערוכות בעיר הנובר+גוי משופר.

בתערוכה הוצגו פרות מכל הגזעים, אם גם השחור-לבן בלט במיוחד, כאשר התאחדויות המטפחים מכל ארצות גרמניה הפדראלית מתחרות ביניהן.

מגדל התקשורת שבמתחם התערוכה, אשר משרת מגוון רחב של נושאים ומקצועות במשך כל ימות השנה.

המובאים כאן בצמוד, מבחינת ההקפים מדינת סכסוניה די דומה לאלה של ישראל, אם לא נספור את שטחי המדבר המובהק אצלנו. עם זאת, קשה לעשות השוואה הגיונית משום התנאים הגיאוגרפיים/טופוגרפיים/אקלימיים השונים כל כך.

אחרי צהרי אותו יום הפכתי לאורח מוזמן גם של משרד החקלאות של מדינת סכסוניה וגם (חלקית) של התאחדות מגדלי בקר הסכסונית. מן הראוי להקדיש כמה שורות לפגישות ולסיורים המעניינים, למען הפשטות לאו דוקא לפי סדרם. אך לפני הכל יש לשים את הכל בפרופורציה. כפי שמסתבר מתוך האיפיונים

התאחדות מגדלי הבקר הסכסונית (בהמשך ע"פ ר"ת SRV) מקיפה את כל הגועים, תוך הפרדת הנתונים ביניהם, כמובן. מתוך 184,040 פרות חלב ב-1097 משקים שהיו בביקורת חלב בשנת 2001 183,245 פרות היו מגזע הולשטיין שחור לבן, ב-1069 משקים, עם תנובה ממוצעת של 7,702 ק"ג חלב עם 328 ק"ג שומן (4.26%) ו-2.67 ק"ג חלבון (3.47%). כאמור, מדובר בפרות ספר-העדר שגם בביקורת-חלב רשמית המבוצעת על ידי אגודת הביקורת של המדינה (LKV).

כאן יש להדגיש את השינויים הגנטיים המרשימים שמטפחי SRV הצליחו לגרום במשך העשור האחרון, מאז התפרקה המסגרת של גרמניה המזרחית הנפרדת מן המערב. בזמנו, אחרי הקמת הממשל המזרחי השתמשו בפרים מגזע ג'רוי להכלאה עם השחור-לבן על מנת להעלות את שיעור הרכיבים בחלב – התוצאה מעבודת טיפוח מבוקרת רבת שנים אמנם השיגה את המטרה אך כצפוי נוצרה פרה יותר קטנה מן ההולשטיין המערבי. מאז המהפך הפוליטי וצירוף גרמניה המזרחית לרפובליקה של כל גרמניה הוכנס הרבה חומר הולשטיין טהור וגדול ממדים, עובדה מלבבת כשלעצמה אך בעייתית בכל מקרה, שם ממשיכים להשתמש במבני רפת ישנים (תאיירביצה). צריך לראות את זה כדי להאמין. מצד שני, הצליחו להעלות את התנובה הממוצעת באופן ניכר תוך אבדן מזערי בלבד של רכיבים רצויים.

איפיונים
מדינת סַכְסוניה (Saxony, Sachsen)
שברפובליקה הגרמנית (BRD)

שטח ס"ה	18,410,000	דונם
מזה שימוש חקלאי	9,220,000	דונם
ומזה: מרעה, שטח ירוק	1,880,000	דונם
שטח עיבוד	7,280,000	דונם
חקלאי אחר	60,000	דונם
אוכלוסייה, ס"ה	4,401,000	נפש
אוכלוסייה עובדת	1,964,000	נפש
מזה בחקלאות ויער	54,000	נפש

משקים חקלאיים, ס"ה 6436
מזה פרטיים משפחתיים 5881
ועוד אגודות, חברות, שותפויות 555
מבין הפרטיים 1730 עיסוק עיקרי בחקלאות
והיתר 3788 עיסוק חלקי בחקלאות

חקלאות אורגנית, ס"ה 174,000 דונם
משקים אורגניים 239

ייצור בעלי-חיים
חלב, ס"ה 1,521,742,000 ק"ג
בע"ה לשחיטה, ס"ה 60,100 טון
מזה בקר 19,900
וחזירים 45,100
הכל בשחיטה בתוך המדינה

יבולים חקלאיים, ק"ג/דונם
גרעינים למיניהם 664
לפתית 352
תפוחי-אדמה 3945
סלק סוכר 5520
תירס, ירוק+לתחמיץ 4160

מספר וגודל משקי-חלב שבביקורת, לפי % מס"ה

מס' פרות למשק	שיעור משקים (%)	שיעור פרות (%)
<30	31	2
30-59	23	6
60-99	13	13
100-199	9	8
200-499	17	34
500-999	5	20
>1000	2	20
	100	100

המבנה לגידול עגלים/פרים צעירים, חצרות מרוצפות בכל צד; כאן נבדקים כולם לגבי קצב וטיב התפתחותם, כל אחד בפני עצמו. כאן למטה ניסוי מבוקר של השפעת ההזנה בכל שלב גדילתם.

אגב כך יש לציין את המשימה המיוחדת של LKV (אגודת הביקורת הרשמית) שמלבד ביקורת חלב ובדיקתו, בדיקות מזון, וכו' גם עוסק בזיהוי בע"ח ובתוך זה בקר חלב ובסימונו הרשמי המחייב. כל זה בעצם כדי לאפשר עיקוב אחר בהמות והמסחר בהן במסגרת האיחוד האירופי ובכלל. לאחרונה התחילו לאסוף דוגמיות DNA לא רק מעגלי רבייה ופרים, אלא גם מכל הפרות: כבר הראו לי בגאווה עשרות אלפי דוגמיות זיהוי שמורות לכל צורך. לא יעלה על הדעת שיפספסו מוצאו האמיתי של עגל או פר המשמשים להזרעה, ותמיד ניתן לחזור על בדיקת הדוגמיות השמורות לכל מקרה.

*

לביקור מעניין וייחודי זכיתי בחוות הלימוד וההדרכה של 'משרד החיים' (Lebensministerium) כפי שנקרא משרד החקלאות ואיכות הסביבה – בכל זאת חסכו כמה אותיות – שליד Kollitsch. המיוחד בחווה זאת שאיננה ב"ס חקלאי במובן המקובל של המילה, אלא במודגש ובמפורש חווה העוסקת בהכנת דור ההמשך למשקים משפחתיים ההולכים ומתמעטים, ולא רק שם. עם זאת ערים לצורך לשדרג את רמת הידע והכישורים של החקלאים העתידיים כדי שיהיו מסוגלים לנהל חוות יותר גדולות על כל הכרוך בזה. מלבד זה, חווה זאת משמשת גם סטודנטים לחקלאות לצורך רכישת ניסיון מעשי לקראת הבחינות לתואר במקצועות החקלאות וגידול בעלי-חיים. קודם שלם נמשך שלוש שנים ומזכה בתעודה רשמית.

חידוש מעניין מצאתי בתערוכה מתמדת ומתחדשת כנדרש של ציוד רב-גווני לגידול בעלי-החיים השונים, בה לוקחות חלק עשרות חברות המתמחות בנושאי חומרים לבניה והפעלת מתקנים ברפת, בדירים, במתקני הטיפול בזבל, ועוד. בנוסף מקיימים עמדות ייעוץ והסברה, לאו דוקא במגמה מסחרית אלא עניינית ומקצועית. כל זאת במתחם אותה חוות לימוד, הדרכה וניסויים.

עד היום, מגדלים ומטפחי ההולשטיין המאורגנים ב-SRV הם הקובעים למעשה את מדיניות הטיפוח, בוחרים ובוחרים ומשתמשים בפרים להזרעה מתוכננת ומבוקרת. כמו כן, גם גידול העגלים לפרים והמעקב אחר התפתחותם בחוות גידול מיוחדת וגם שיווק ויצוא זרמת פריהם נשאר בידי התאחדות SRV. איך שלא מסתכלים על זה, התוצאות מרשימות. ביקרתי במתחם מיוחד המיועד לגידול העגלים שנבחרו להיות פרי הזרעה. המקום קיים זה עשרות בשנים, אפילו "הרפתן האחראי" היה ותיק מאד, עובד מסודר המכיר נפש בהמתו. העגלים/פרים נגשו אליו מרצון.

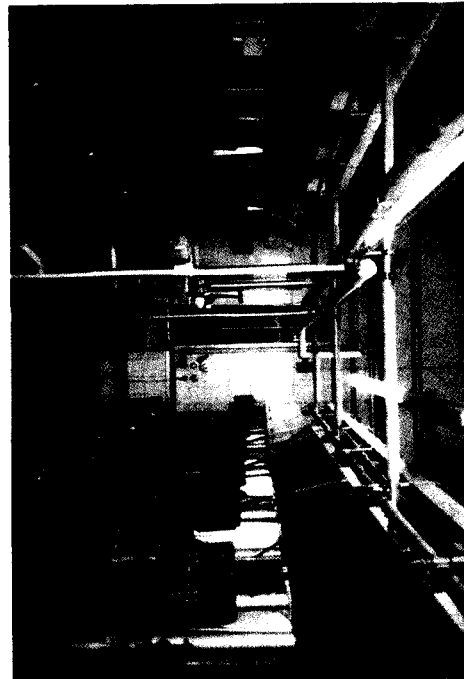

הפרים של SRV: Manat, Clown, Pretin, ידועים כתורומים משמעותיים להצלחת מאמצי הטיפוח של האירגון. לא הספקתי לברר, איך הצליחו להעמיד שלשה פרים מבוגרים זה לצד זה, בלי קשירה או אמצעים יעילים גלויים כלשהם – והם אוכלים בשקט ובנחת את העשב בגינה?! (מ.מ.)

.2

.1

.4

.3

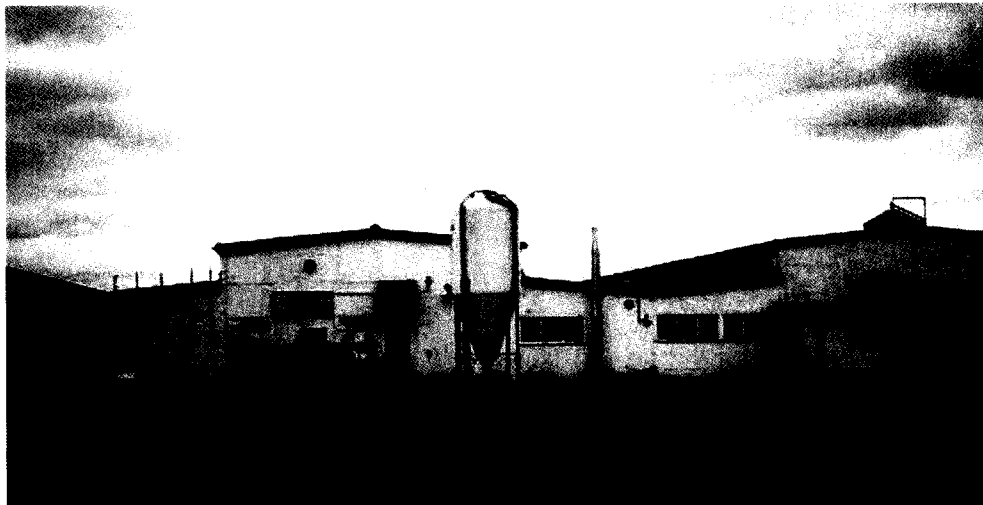

ממתקני חוות הלימוד: 1. מכון חליבה, כולל חלקי ציוד ממקור ישראלי; 2. תאירביצה ישנים; 3. דיר יונקים ממוכן; 4. תוספת סככה חיצונית לגידול, פתרון טוב, אך זמני.

את היום האחרון הקדשנו לביקור בשתי חוות לגידול בקר-חלב, שונות בגודלן ובגישתן להפקת פרנסה מן הענף. במקרה או שלא במקרה, החוות האלה בבעלותם וניהולם של פעילים בכירים בהתאחדות SRV. חווה אחת שייכת לשותפות בע"מ, חברה של 5-4 בעלים. עם התפרקות הממשל המזרח-גרמני הקימו שותפות על בסיס ניהול והפעלת רפת עם 960 פרות, לעת עתה ועוד היד נטויה. משתמשים במבנים הישנים תוך ששמו קצת גריז ושמן על המכונות ועוד קצת תיקונים והנה, העסק עובד. הבעיה היחידה והעיקרית היא: תאי-הרביצה קצרים מדי באופן ניכר לגזע הולשטיין גרמניה בו גובה השכמה לפרה 145 ס"מ ואף יותר. כמו כן, אין תאים לכל הפרות וגם אין מקום לכולן על יד האיבוס. אז מזרימים מזון לעתים קרובות ותמיד טרי באמצעות מסועים עיליים, וזה עובד כמו בעשורים הקודמים. בין רביצה בתאים ואכילה באיבוסים הפרות **מבלות** לא מעט בשבילי המפצמות. התגובה דוקא לא רעה, כ-9600 ק"ג לפרה, בממוצע, וגם שומן וחלבון בשיעורים מכובדים. אין הצרות חיזונית, אבל מקיימים מערכת איזור מסודרת. החליבה מתבצעת בקרוסלה די ישנה 40 עמדות שדרת-דג. חלק הארי של החולבים בא מחוגי סטודנטים "פרקטיקנטים", דבר המאפשר לזכות בתמיכה ממשלתית כלשהי.

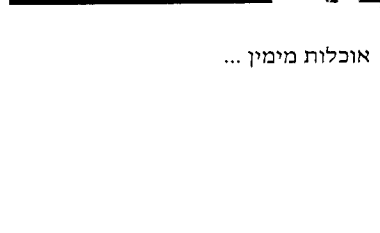
לחווה הזאת שטח חקלאי של 9450 דונם, מזה 6760 לגידולים השונים ועוד 2700 שטחי מרעה ירוק. מגדלים בעלי-חיים שונים לפי הגזעים המקובלים במדינה זאת:
 בקר לחלב - הולשטיין, סימנטל: 190 פרות חלב + עגלות תחלופה.
 בקר לבשר - אנגוס, לימוזין, סאלרס, שרולה 125 פרות אמהות + דור המשך.
 חזירים - ארבעה גזעים עם 140 אמהות.
 כבשים - ארבעה גזעים לבשר וצמר: 300 רחלות + גידול צעיר.
 ועוד 50 ראש צבאים / איילים גדולים.
 חלק מן הפרות מוחזק ברפת תאי-רביצה מן הסוג הישן וחלק יותר קטן ברפת קשירה+רובוט. לפי הנסיון המצומצם ברובוט עד כה, יוצא שקבוצות החולבות שנחלבו בו נתנו יותר חלב עם מעט יותר חלבון (%) אך קצת פחות שומן (%), אלא שבס"ה ק"ג שומן+חלבון הן עלו על הנחלבות במכונה הרגילה.
 כידוע, כשלושה חודשים לפני ביקורי במקום כל האזור היה מוצף לאחר שטפונות עצומים שהעלו את מפלס הנהר אַלְבָּה וגרמו נזקים גדולים ברכוש לאורך ורוחב קילומטרים רבים. במקרה, עדר הצבאים הסתדר לא רע עם הבוץ שנשאר בתחומי גידולם.

*

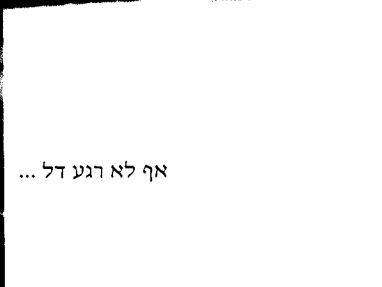

רובצות משמאל...

אוכלות מימין ...

אף לא רגע דל ...

960 פרות נחלבות בקרוסלה 40 מקומות, שדרת'דג... הפסקות - רק לצורך ניקוי.

אפשר היה להתרשם שהכל תחת בקרה ושליטה. בכלל, למרות מזג האוויר הגשום הכל היה נקי, גם הפרות על אף הצפיפות במבנים. מה שמשך את תשומת הלב היתה השאיפה בכל נושא ונושא לחסוך ולמנוע בזבוז של זמן וחומר, מחד – ולהפיק את המירב מכל קטע פעילות, מאידך.

לדוגמה, השימוש בזבל הנוזלי המצטבר מתחת למפצמות. בתיאום עם ההנחיות לשמירת איכות הסביבה, הקימו מתקן להפקת חשמל בו הגנרטור עובד על הגז המופק מתסיסת הזבל בתהליך שהוא כולו נשלט ומפוקח על ידי מחשב. כמות החשמל המופקת 240 קילוואט, שמלכתחילה הספיק ויותר לכל צרכי המשק. אחר כך עוד התברר, שהמדינה מעוניינת להפיק חשמל "ירוק", היינו בלי דלק מן החוץ, כך שהחוק מחייב את חברת החשמל לדכוש כל כמות של חשמל הנוצר בלי דלק, אלא על ידי הפקת אנרגיה טבעית – מזבל וגם

מטחנות רוח ויש מאות כאלה, על כל גבעה. ולא רק זאת, החוק גם מחייב לשלם למשק יצרן החשמל "הטבעי" כפליים ממחיר החשמל הנהוג בתעשייה, כך שכדאי לייצר חשמל ולמכרו ולקנות חשמל מן החברה במחיר הרגיל הנמוך.

המשך שורת המבנים מן העמוד שלפני זה הסמוך. אפשר להתרשם מן החסכון במבנים, לרב בני כ-40 שנה – אם קצת שמן וגריז והרבה, הרבה סדר ובקרה המבנים והציוד המיושן עדיין מניבים תוצאות מרשימות. כל זאת במסגרת התקנות המחמירות בנושאי איכות הסביבה. בהחלט נושא לבחינה.

המשק השני בו ביקרנו מופעל על ידי שני אחים והוא שונה לגמרי מזה שהוזכר קודם. בעליו נסעו ובחנו איך נוהגים משקים משפחתיים בצפון ארה"ב, ויסקונסין למשל. אכן, הם התרשמו וגם החליטו לממש הרעיון של משק טיפוח מובהק בסגנון האמור. כבר מרחוק נראו המבנים כאילו זה עתה הביאו אותם מויסקונסין, הכל בנוי עץ. שיפועי-הגג מאפשרים אפילו לשלג כבד

מצפה לאו דוקא מן החלב, אלא ממכירת מבכירות יפהפיות וגם מטופלות. הענין הוא, שבהרבה ארצות חו"ל מוכנים לרכוש בהמות שהן גם יפות במחירים שרק מכירה פומבית יכולה להביא, וזה מלבד הכבוד לו זוכה מטפח הפרות האידיאליות.

להחליק מטה ובפנים נוחות הפרות ונקיון ממש כלקוחים מן הקטלוג. כך גם כל הצידוד, מן הסוגרים והתאים ועד האיורוד. 140 - 160 הפרות נראו כאילו הן מוכנות לתערוכה ולשיפוט מקצועי. אז מה, אם התנובה רק 9200 ק"ג בליוויית כל השומן והחלבון האפשרי. הסביר לי בעל משק, שאת ההכנסה הטובה הוא

אכן, זה היה שבוע ארוך (8 ימים דחוסים וארוכים), מעניין ומשכיל בכל שטחי הענף. זה לא רק מה שרואים ושומעים בהרצאות ורואים בשטח. זה גם, ואולי קודם כל, המפגשים עם חברים למקצוע, החלפת דעות וסינון האפשרי מן האידיאלי. **מדרכי מלען**